

ĐẨY MẠNH HỌC TẬP VÀ LÀM THEO VĂN HÓA ỨNG XỬ CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG HỌC VIÊN CÁC TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Dương Đình Bảo, Vũ Xuân Thái
Trường Đại học Nguyễn Huệ

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh là danh nhân văn hóa kiệt xuất của thế giới, ở Người hội tụ đầy đủ những tinh hoa văn hóa của dân tộc và nhân loại, điển hình của nhân cách con người Việt Nam. Một trong những đặc trưng cơ bản của văn hóa Hồ Chí Minh đó là văn hóa ứng xử. Văn hóa ứng xử của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành hình mẫu cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta học tập và làm theo, nhất là đối với thanh niên quân đội nói chung, học viên các trường sĩ quan quân đội nói riêng - lực lượng cơ bản, trực tiếp thực hiện nhiệm vụ xây dựng quân đội, củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc.

Từ khóa: Văn hóa ứng xử; học viên; tư tưởng Hồ Chí Minh; Trường sĩ quan quân đội.

PROMOTING LEARNING AND FOLLOWING PRESIDENT HO CHI MINH'S BEHAVIORAL CULTURE FOR CADETS AT MILITARY OFFICER SCHOOL TODAY

Duong Dinh Bao, Vu Xuan Thai
Nguyen Hue University

Abstract: President Ho Chi Minh is an outstanding cultural figure of the world, in him converges all the cultural quintessence of the nation and humanity, typical of the personality of the Vietnamese people. One of the basic characteristics of Ho Chi Minh's culture is behavioral culture. President Ho Chi Minh's behavioral culture has become a model for the entire Party, the entire people and the entire army to learn and follow, especially for the youth of the army in general, the cadets of the military officer schools in particular - the basic force, directly carrying out the task of building the army, strengthening national defense, protecting the Fatherland.

Key words: Behavioral culture; cadets; Ho Chi Minh's thought; Military officer school.

Nhận bài: 12/12/2024

Phản biện: 02/01/2025

Duyệt đăng: 07/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Văn hóa ứng xử Hồ Chí Minh là sự tổng hợp các giá trị văn hóa truyền thống, kết hợp với tinh hoa văn hóa nhân loại, là hệ thống hành vi thực hiện các khuôn mẫu mang lý tưởng kết tinh những giá trị và chuẩn mực của xã hội và cộng đồng mà Người hướng tới. Trong giai đoạn hiện nay, để đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ quân đội. Đòi hỏi các trường sĩ quan quân đội phải đào tạo, bồi dưỡng học viên toàn diện về mọi mặt, trong đó phát triển văn hoá ứng xử cho học viên là biện pháp quan trọng. Vì vậy, việc học tập và làm theo văn hóa ứng xử Hồ Chí Minh giúp thanh niên quân đội nói chung, học viên các trường sĩ quan quân đội nói riêng tự điều chỉnh, tự thích ứng với việc học tập, rèn luyện các quy tắc, chuẩn mực; đồng thời làm cơ sở định hướng cho việc giáo dục đạo đức, nhân cách, lối sống cho học viên hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Văn hóa ứng xử Hồ Chí Minh

Cả dân tộc và nhân loại tôn vinh Chủ tịch Hồ Chí Minh là Anh hùng giải phóng dân tộc và Danh

nhân văn hóa thế giới. Người kết tinh trong mình những tinh hoa của truyền thống dân tộc, chất lọc những giá trị đặc sắc của hai nền văn hóa Đông - Tây qua các thời đại lịch sử, lại được ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin soi đường với sức cổ vũ của Cách mạng Tháng Mười Nga vĩ đại. Ở Chủ tịch Hồ Chí Minh hội tụ đầy đủ những tinh hoa văn hóa của nhân loại và của dân tộc, là điển hình của nhân cách con người Việt Nam. Một trong những đặc trưng cơ bản của văn hóa Hồ Chí Minh được thể hiện đậm nét, mang dấu ấn riêng, đặc thù và rất Hồ Chí Minh đó là văn hóa ứng xử. Văn hóa ứng xử của Người là kết tinh giá trị cao đẹp nhất của văn hóa Việt Nam, thể hiện tầm vóc, trí tuệ lớn lao và tình cảm sâu sắc trong những mối quan hệ hết sức đa dạng, phong phú đối với chính mình, với con người và với thiên nhiên. Văn hóa ứng xử đó được biểu hiện toàn diện và hết sức sâu sắc thông qua các mối quan hệ với bản thân, với mọi người, với công việc và với thiên nhiên, cụ thể:

Một là, ứng xử với mình.

Trải qua hành trình 30 năm bôn ba hoạt động ở nước ngoài, khi về nước lãnh đạo cách mạng, trở

thành lãnh tụ của Đảng, của dân tộc nhưng Người luôn canh cánh trong lòng nỗi niềm thương nước, thương dân, làm sao cho nước được độc lập, dân được tự do, đồng bào có cơm ăn, áo mặc, được học hành. Vì lý tưởng cao cả đó, Người lặng lẽ, kiên trì theo đuổi và thực hiện. Khi nói chuyện trước đồng bào trước khi sang Pháp ngày 30/5/1946, Người khẳng định: “Cả đời tôi chỉ có một mục đích là phấn đấu cho quyền lợi của Tổ quốc và hạnh phúc của quốc dân. Những khi tôi phải ẩn nấp nơi núi non hoặc ra vào chốn tù tội, xông pha sự hiểm nghèo – là vì mục đích đó” (1). Xuyên suốt cuộc đời của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh không màng đến danh lợi cá nhân, bởi lẽ cả cuộc đời Người là sự hiến dâng cho Nhân dân, cho dân tộc và nhân loại.

Hai là, ứng xử với mọi người.

Trong cách ứng xử với mọi người, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn có thái độ trân quý, nhã nhặn, lịch thiệp nhưng nhất quán trong lời nói đi đôi với hành động, vừa bao dung, vừa đồng cảm, sẻ chia, vừa thấu hiểu. Ở Người luôn toát lên sự giản dị, tế nhị và khiêm nhường một cách vô cùng tự nhiên. Càng khiêm nhường, Người càng được kính trọng. Trong những năm tháng được sống và làm việc bên cạnh Bác Hồ, cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng đã cảm nhận: “Bình sinh Hồ Chủ tịch là người rất giản dị, lão thực. Vĩ nhân, thật vĩ nhân bao giờ cũng giản dị, lão thực” (2).

Trong cách ứng xử với người già, Người luôn nêu cao truyền thống kính già, tôn trọng và quan tâm đến sức khỏe, nhu cầu và mong muốn người già nêu gương cho con cháu. Với phụ nữ, Người luôn ân cần, chu đáo, tạo mọi điều kiện chăm lo để phụ nữ được bình đẳng với nam giới và giải phóng triệt để phụ nữ khỏi mọi áp bức, bóc lột và bất công. Với các cháu thiếu niên, nhi đồng, Người cũng luôn dành những tình cảm thương yêu, quý mến và chăm lo cho các cháu – lớp người là tương lai của dân tộc. Với bạn bè quốc tế, Người luôn ứng xử với tình cảm thủy chung, trước sau như một, như một người thân chân tình nhất, nên Người cũng nhận được từ bạn bè quốc tế niềm yêu thương quý trọng nhất. Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Anh Giôn Gô-lan có nhận xét sau khi làm việc với Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Được gặp gỡ và nói chuyện với đồng chí Hồ Chí Minh là một ấn tượng không thể nào quên được. Đây là một con người vĩ đại nhưng không bao giờ tỏ ra

mình là một con người vĩ đại. Mặc dầu có những trọng trách phải gánh vác, Người vẫn thân ái, nhiệt tình và sôi nổi làm cho bạn cảm thấy thoải mái” (3). Với đồng chí, đồng đội, Người luôn gần gũi, thẳng thắn, quan tâm, động viên, chia sẻ, lắng nghe, học hỏi và hướng dẫn tận tình, chu đáo, qua đó giúp mọi người tiên bộ, cống hiến hết sức cho cách mạng. Với tù binh, hàng binh, Hồ Chí Minh không phân biệt đối xử mà tôn trọng họ, quan tâm, động viên họ giác ngộ, ủng hộ cuộc đấu tranh chính nghĩa của Nhân dân Việt Nam.

Ba là, ứng xử với công việc.

Ở Hồ Chí Minh, say mê công việc, nhưng không phải làm việc một cách hấp tấp, vội vàng mà cần phải cẩn trọng trong từng loại việc cụ thể và tùy từng hoàn cảnh để làm việc một cách khoa học. Người thường xuyên nhắc nhở, yêu cầu cán bộ phải tự rèn luyện để có được lối ứng xử khoa học trong công việc. Ngoài ra, Người luôn nhất quán thể hiện nói đi đôi với làm, làm việc tận tâm và đến nơi đến chốn. Với tinh thần vị công, vong tư, trong quá trình hoạt động cách mạng, Hồ Chí Minh vì say mê và trách nhiệm với công việc mà quên đi hạnh phúc của bản thân mình. Trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh thể hiện rất rõ quan điểm này: “Suốt đời tôi hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân. Nay dù phải từ biệt thế giới này, tôi không có điều gì phải hối hận, chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa” (4).

Bốn là, ứng xử với thiên nhiên.

Dù ở đâu, làm gì, Hồ Chí Minh luôn thể hiện tình yêu thiên nhiên, chăm sóc, bảo vệ thiên nhiên, hòa mình với vạn vật xung quanh. Ngay trong Di chúc, Người vẫn không quên căn dặn mọi người: “Nên có kế hoạch trồng cây trên đồi. Ai đến thăm thì trồng một cây làm kỷ niệm. Trồng cây nào thì phải tốt cây ấy. Lâu ngày, cây nhiều thành rừng, sẽ tốt cho phong cảnh và lợi cho nông nghiệp” (5). Tình yêu thiên nhiên, trong đó có việc phát động phong trào trồng cây của Bác Hồ được cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng khẳng định: “Hồ Chí Minh rất quý trọng thiên nhiên... Phong cách trồng cây của Bác thể hiện một quan điểm triết lý về xã hội rất đẹp, rất hay là hòa quyện thiên thời, địa lợi, nhân hòa” (6). Cách ứng xử thân thiện với thiên nhiên và môi trường là một nét đẹp của văn hóa ứng xử của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

2.2. Đẩy mạnh học tập và làm theo văn hóa

ỨNG XỬ CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG HỌC VIÊN CÁC TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Học viên các trường sĩ quan quân đội là một bộ phận của thanh niên Việt Nam, thanh niên quân đội, có vị trí, vai trò hết sức quan trọng trong thực hiện xây dựng Quân đội vững mạnh, củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Trong học tập, rèn luyện ở môi trường hoạt động quân sự, học viên các trường sĩ quan quân đội luôn nỗ lực phấn đấu tu dưỡng, rèn luyện nâng cao tri thức, hình thành thái độ, hành vi văn hóa ứng xử theo chuẩn mực văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ”. Đó là cách ứng xử chân thành, tự nhiên, gần gũi, chứa chan lòng yêu thương đồng bào, đồng chí, đồng đội. Những nét đẹp trong văn hóa ứng xử của học viên các trường sĩ quan quân đội đã góp phần tô thắm thêm văn hóa ứng xử “Bộ đội Cụ Hồ”, xứng đáng là lực lượng xung kích, đi đầu trong bảo vệ Đảng, Nhà nước, Nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa.

Trong giai đoạn hiện nay, việc nghiên cứu, tìm hiểu và đẩy mạnh học tập và làm theo văn hóa ứng xử của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong học viên các trường sĩ quan quân đội có tính cấp thiết, nhằm tiếp tục phát huy, làm cho văn hóa “Bộ đội Cụ Hồ” tỏa sáng. Do đó, cần tập trung thực hiện tốt những biện pháp sau:

Thứ nhất, học viên các trường sĩ quan quân đội cần thường xuyên nâng cao việc tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất, năng lực của bản thân trên tinh thần ham học hỏi, cầu tiến bộ.

Chỉ có ứng xử tốt với bản thân thì mỗi học viên mới có thể ứng xử tốt với mọi người, với công việc, thiên nhiên môi trường. Do đó, mỗi học viên cần đề cao việc rèn luyện tu dưỡng phẩm chất đạo đức, lối sống; thực hiện cần, kiệm, liêm, chính; sống có trách nhiệm với bản thân, luôn giữ vững tinh thần lạc quan cách mạng, không giao động trước bất kỳ khó khăn thử thách để “Giàu sang không thể quyến rũ. Nghèo khó không thể chuyển lay. Uy lực không thể khuất phục” (7). Có tinh thần tự phê bình, cầu tiến; không ngừng nâng cao năng lực chuyên môn công tác, tích cực rèn luyện phương pháp, tác phong làm việc khoa học. Có dũng khí để chống lại những hành vi, biểu hiện phi văn hóa. Việc tu dưỡng, rèn luyện của học viên phải được thực hiện mọi lúc, mọi nơi trong học tập, sinh hoạt, công tác, trong mọi mối quan hệ; kết hợp chặt chẽ, nhuần nhuyễn giữa “xây”

và “chống” trong tu dưỡng, rèn luyện, nâng cao phẩm chất và năng lực.

Thứ hai, yêu thương đồng đội, gắn bó với Nhân dân, sống có trách nhiệm với gia đình và xã hội.

Thông qua các mối quan hệ này giúp cho học viên lan tỏa giá trị văn hóa ứng xử đến với mọi người, đồng thời, từ các mối quan hệ này giúp học viên có điều kiện học tập lối giao tiếp, ứng xử đẹp để hoàn thiện, phát triển văn hóa ứng xử của bản thân. Muốn vậy, trong mối quan hệ đồng chí đồng đội, mỗi học viên cần phải luôn có ý thức tôn trọng, yêu thương, đoàn kết, chia sẻ giúp đỡ nhau; chấp hành nghiêm pháp luật của Nhà nước, kỷ luật của Quân đội, các quy định của đơn vị. Với cán bộ, cấp trên, giảng viên là những người không chỉ quản lý, truyền thụ kiến thức, hiểu biết mà quan trọng hơn còn truyền thụ cho học viên lối sống phù hợp với chuẩn mực của xã hội; do đó, mỗi học viên phải có thái độ “tôn sư, trọng đạo”, tuyệt đối phục tùng mệnh lệnh cấp trên. Trong ứng xử với những người trong gia đình, học viên cần tôn trọng, thương yêu, gần gũi, chia sẻ, động viên, gánh vác những phần việc quan trọng, nặng nhọc... Trong ứng xử với Nhân dân, phải kính trọng người lớn tuổi, tôn trọng phụ nữ, yêu thương trẻ em; thực hiện học dân, hiểu dân, gần dân, gắn bó mật thiết với Nhân dân, dựa vào dân, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân.

Thứ ba, nêu cao tinh thần trách nhiệm trong công việc, phấn đấu hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao.

Theo đó, học viên cần phấn đấu, nỗ lực luôn đi đầu, xung kích trong mọi nhiệm vụ, phần việc được giao, nhất là những việc khó, khi nhận bất cứ nhiệm vụ nào đều thi hành nhanh chóng, chính xác và hiệu quả; luôn có tinh thần “7 dám”: “Dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới, sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và dám hành động vì lợi ích chung”. Đồng thời, là những người trực tiếp thực hiện mọi nhiệm vụ trong hoạt động của các trường sĩ quan quân đội, học viên phải luôn tích cực trong thực hiện nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học, rèn luyện, xây dựng nền nếp chính quy; tích cực lao động sản xuất; thực hiện tốt công tác dân vận; tham gia phối hợp chặt chẽ với các địa phương trên địa bàn đóng quân, tích cực xóa đói, giảm nghèo, phát triển kinh tế – xã hội, góp phần

nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của Nhân dân. Bên cạnh đó, học viên còn phải nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng, tích cực đấu tranh với những âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Thứ tư, ứng xử đúng đắn, hài hòa, có trách nhiệm với thiên nhiên và môi trường sống.

Đây là biện pháp không thể thiếu góp phần hoàn thiện văn hóa ứng xử của học viên các trường sĩ quan quân đội. Ứng xử với thiên nhiên, môi trường sống của học viên trước hết được biểu hiện qua thái độ, hành vi của họ đối với tài sản, vật chất của Nhà nước, Nhân dân, nhà trường, đơn vị. Theo đó, học viên phải có ý thức, trách nhiệm trong bảo quản, giữ gìn cơ sở vật chất, vũ khí trang bị, không được để mất mát, hư hỏng, thực hành tiết kiệm của công, không lãng phí. Bên cạnh đó, phải luôn có ý thức xây dựng, bảo vệ, chăm sóc cảnh quan môi trường; thường xuyên dọn vệ sinh, củng cố doanh trại chính quy, xanh, sạch, đẹp. Ngoài ra, học viên cần phải đi đầu trong tham gia

có hiệu quả vào việc xây dựng thao trường bãi tập, nhà ở, nhà ăn, khuôn viên doanh trại và luôn nêu cao trách nhiệm bảo vệ môi trường sống, vì môi trường sống trong sạch và chủ động phòng, chống phát sinh dịch, bệnh.

III. KẾT LUẬN

Văn hóa ứng xử của Chủ tịch Hồ Chí Minh rất tinh tế, sâu sắc và trở thành hình mẫu cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta học tập và làm theo. Với học viên các trường sĩ quan quân đội hiện nay, học tập và làm theo văn hóa ứng xử của Chủ tịch Hồ Chí Minh có ý nghĩa cấp thiết, cần phải được thực hiện một cách thống nhất, đồng bộ, chặt chẽ. Việc làm này là trách nhiệm của mọi tổ chức, lực lượng trong các trường sĩ quan quân đội, nhưng trách nhiệm của mỗi học viên có ý nghĩa quyết định. Theo đó, mỗi học viên phải tự giác, chủ động, tích cực học tập và làm theo văn hóa ứng xử của Chủ tịch Hồ Chí Minh và không ngừng lan tỏa giá trị đó, góp phần xây dựng nhà trường, xây dựng Quân đội, củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Hồ Chí Minh Toàn tập (2011), tập 4, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.272.
 Phạm Văn Đồng (2011), *Học Chủ tịch Hồ Chí Minh chúng ta học gì?*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.7, 149 - 150.
 Báo Quân đội nhân dân – 15/11/1969.
 Hồ Chí Minh Toàn tập (2011), tập 15, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.615, 613.
 Hồ Chí Minh Toàn tập (2011), tập 7, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr. 50.